

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 4 april 1905, kl. 7 e. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande N:o 3 i anledning af väckt motion om försäljning af s. k. välgörenhetsfrimärken till förmån för svenska nationalföreningen mot tuberkulos.

I motion n:o 34 har Herr *A. von Möller* hemställt:

»Att Första Kammarén för sin del beslutar att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Majestät anhåller, att Kungl. Maj:t ville genom kungl. poststyrelsens försorg låta tillverka frimärken af olika valör, hvilka genom postverket komma att tillhandahållas allmänheten till åsatt pris jämte en lämpligt afpassad tilläggsafgift, hvilken efter afdrag af försäljningsprovision öfverlämnas till svenska nationalföreningen mot tuberkulos.»

Efter en redogörelse för den under senaste tiden använda idén att medelst begagnande af så kallade välgörenhetsmärken bereda åt en i människovänligt syfte verkande förening en väl behöflig inkomst genom frivilliga bidrag från allmänheten och för de genom denna idéns tillämpning intill tiden för motionens afgifvande vunna resultat har motionären framhållit olägenheterna af ett värdemärke, som utan att äga postal valör kan åsättas postförsändelser. Han har därför ansett fördelaktigt, om det *extra märket* kunde utbytas mot verkliga *frankotecken* af

Bih. till Riksd. Prot. 1905. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 6 Häft. (N:o 7.) 1

vanligast förekommande slag, för hvilka utöfver befodringsafgiften erlades en tilläggsafgift i form af antingen ett fast belopp eller vissa procent af frimärkets valör, hvilken tilläggsafgift skulle efter afdrag af försäljningsprovision tillfalla svenska nationalföreningen mot tuberkulos. Därjämte har motionären redogjort för några inom andra länder verkställda emissioner af dylika märken.

Utskottet hänvisar till motionens innehåll i afseende på detaljerna i ofvan berörda synpunkter och kan helt instämma med motionären i hans önskningsmål och till hufvudsaklig del i sättet för dess genomförande.

För att vinna vidsträckt användning af frankotecken med tilläggsafgift erfordras:

- 1:o) att världspostföreningens medgifvande kan erhållas för dessa märkens användning i internationel korrespondens;
- 2:o) att tilläggsafgiften icke blir betungande;
- 3:o) att korrespondenternas besvär med märkets åsättande så mycket som möjligt inskränkes;
- 4:o) att lämpliga valörer utväljas, och möjligen
- 5:o) att filatelisternas intresse beaktas.

Utskottet tillåter sig att angående enhvar af dessa punkter anföra följande erinringar.

1:o) Under det att öfriga af motionären omförmälda och jämväl andra af utskottet kända märken synas vara användbara endast för inhemsk korrespondens, torde de ryska medföra en vidsträcktare giltighet. Enär emellertid äfven angående de ryska märkena tvekan uppstått angående rätten att — med hänsyn till världspostföreningens reglementen — i internationel korrespondens använda vare sig vanliga frankotecken eller dylika af enahanda valör med tillagd välgörenhetsafgift, har utskottet med afseende på dessa märken inbämtat följande:

A. Ryska post- och telegrafverkets cirkulär af den 21 november 1904 meddelar angående försäljning på post- och telegrafverkets kontor af brefmärken, som utsläppas af kejsrerliga patriotiska kvinno-föreningen, åtskilliga föreskrifter, af hvilka nedanstående må anföras:

Märkena utsläppas af fyrfaldigt värde, 3, 5, 7 och 10 kopek; Försäljningspriset för dem bestämmes med tillägg af 3 kopek till hvarje märkes nominella belopp, hvarom äfven står tryckt på själfva märkena, t. ex. på 3 kopeks märket jämte postala valören, 3 kopek: »Försäljningspris 6 kopek till förmån för den aktiva arméns döda krigares barn»;

Korrespondens af *alla slag*, frankerad med sådana märken, försändes af post- och telegrafverket enligt samma stadgar

som den korrespondens, hvilken är frankerad med brefmärken tillverkade af post- och telegrafverket, hvarvid postafgiften betalas med märkenas nominella pris men icke med deras försäljningspris.

B. Meddelande från världspostföreningens internationella byrå i Bern af den 9 januari detta år till generalpoststyrelsen i Stockholm innehåller tillkännagifvande om emission af ofvannämnda ryska märken med tilläggsafgift att användas i ryska postverkets verksamhet jämte tillännagifvande att tidigare utsläppta frimärken fortfarande gälla samt att det uteslutande beror på korrespondenterna att begagna sig af den ena eller andra modellen.

C. Svenska postverket synes hafva godkänt dessa ryska märken såsom giltig betalning för postförsändelser från Ryssland till Sverige, då bref, försedda med dessa frankotecken men utan anteckning om erlagd lösen, blifvit uppvisade inför utskottet.

Världspostkonventionens artikel 11 mom. 1 innehåller: »Ingen som hälst försändelse kan frankeras annorledes än medelst de i afsändningslandet för enskildas brefpostförsändelser gällande frankotecken. Det är likväl icke tillåtet att i den internationella postutvexlingen använda frankotecken, hvilka tillverkats för något visst ändamål af särskildt intresse för det land, där de utgifvits, såsom s. k. jubileumsfrankotecken af öfvergående giltighet.»

Förestående artikel synes, med stöd af ofvan under A. B. och C. anförda upplysningar, hafva tolkats så, att särskilda för visst ändamål tillverkade frankotecken få användas för såväl inhemsk som utländsk korrespondens, såvida deras giltighet icke är af öfvergående art, d. v. s. att giltigheten för sådana märken varar likasom för öfriga *uteslutande postala* frimärken till dess de aflysas, och utskottet finner därför att en framställning kan göras om utgifvande af frankotecken med tilläggsafgift att användas i internationell korrespondens, såvida tiden för deras giltighet icke på förhand blifver begränsad.

2:o) Angående tilläggsafgiftens bestämmande finnas 2 vägar att välja, nämligen: fastställande *antingen* af en fast afgift, hvilken då torde böra begränsas till en siffra, som ej öfverstiger frankovärdet af den lägsta valör, som bör ifrågakomma, antagligen 2 öre, *eller ock* af ett tillägg i procent af frankotecknens valör, hvilket då bör så bestämmas, att det utfaller i fullt öretal, hvadan lägsta procentsatsen för att träffa 2 öres märket måste utgöra 50 %, men denna sats passar ej för 5 öres märket, enär tillägget då skulle blifva 2½ öre, och den lärer därför få höjas till 100 %. Ett tillägg af frankotecknets hela värde skulle då för inhemskt brefporto stiga till 10 öre och för det lägsta förekommande utländska portot för bref till 20 öre. Utskottet finner sig med anledning af det nu anförda icke kunna förorda procentberäkning, enär tillägget då blefve allt för betungande, men vill i stället förorda en viss fast tilläggsafgift af 2 öre till hvarje frankeringsmärke, som skulle komma till användning.

3:o) Beträffande korrespondenternas besvär vill det synas nödvändigt att tilläggsafgiften icke i frankotecknet utmärkes genom särskild kupong, utan att densamma ingår i märkets försäljningsvärde och med detta oskiljaktigt sammanhänger; härvid torde böra anmärkas, att alla valörer, som skola komma ifråga att kombineras med tilläggsafgift måste tillverkas i två upplagor, den ena med och den andra utan välgörenhetstillägg, att af korrespondent efter eget val begagnas.

4:o) Valörers bestämmande kan vara vanskligt, men det torde kunna antagas, att 5 och 10 öres frankotecken mest användas, att 2 och 4 öres märken i stor mängd förbrukas särskildt vid framförande af jul- och nyårs-hälsningar, då offervilligheten jämväl är större än eljest, samt att den större affärsvärldens brefväxling med utlandet skulle medföra en afsevärd användning af 20 öres märken, försedda med tilläggsafgift. Utskottet vill med anledning af hvad här framhållits förorda, att frankotecken med tilläggsafgift komma att tillhandahållas af följande valörer nämligen: »2, 4, 5, 10 och 20 öre, således jämte tilläggsafgiften 4, 6, 7, 12 och 22 öre, hvarjämte utskottet anser önskvärdt, att brefkort och frankokouvert af vanligast förekommande slag utfärdas jämte tilläggsafgifter.»

5:o) Samlare af frimärken önskade förr att förvärfva frankomärken, försedda med poststämpel såsom bevis för att märket begagnats såsom befodringsmedel för postförsändelse, men numera lärer för dylika samlingar större värde sättas på obegagnade märken, och man skulle därför hafva anledning antaga, att ju flera valörer som utsläppas, desto större inkomst skulle dessas införlifvande i samlingar medföra ej blott

för postverken själfva utan äfven för föreningar, som få draga fördel af välgörenhetsmärken, där dessa framträda under postförvaltningarnas hägn; men af uttalanden från filatelistiskt håll framgår, att en viss försiktighet måste iakttagas, enär man inom dessa kretsar, för att icke be- tungas af allt för rikligt material, vill skilja på märken, som äro nödiga för postbefordran, och sådana, som tillkommit i välgörenhetssyfte, hvilka senare anses mindre begärliga.

I förenämnda 5 afseenden har utskottet tillåtit sig att anföra sin mening utan att framställa positiva förslag och finner sig böra föreslå Riksdagen att öfverlämna bestämmandet därom åt Kongl. Maj:t, som otvifvelaktigt kan genom generalpoststyrelsen erhålla de mest sakkun- niga upplysningar och råd.

Då motionären föreslagit afdrag af endast försäljningsprovision, torde han hafva afsett att däruti inbegripa jämväl alla öfriga omkost- nader, som postverket skulle få vidkännas, såsom ökad tillverkningskostnad, anskaffning af nya perforeringsmaskiner, om åt märkena gifves annan form än den vanliga, och biträde för räkenskapsföring m. m., hvilket allt naturligtvis måste afdragas från bruttoinkomsten af tillägsafgifterna, och utskottet gifver åt detta sitt antagande ett uttryck i nedanstående hemställan till beslut.

Enär en förmån skulle genom de af motionären föreslagna och af utskottet tillstyrkta åtgärderna tillfalla en förening, som, om den ock arbetar uteslutande för allmänt väl, dock icke står under offentlig kontroll, torde det icke böra förbises, att öfver de inflytande medlens användning bör öfvas tillsyn, som öfvervakar, att det allmännas intressen blifva tillbörligen tillgodosedda, och utskottet föreslår därför, att Kungl. Maj:t behagade i detta afseende meddela nödiga kontrollföreskrifter.

De ryska märkena tillverkas och försäljas af kajsersliga patriotiska kvinnoföreningen och tillhandahållas postverket i mån af behof, men det synes utskottet fördelaktigare, om postverket öfvertog befattningen med såväl tillverkning som distribution af de föreslagna märkena så mycket hellre som de skola vara *verkliga postala* frimärken, öfver hvilka kontrollen från början till slut bör hvilas i händerna på den myndighet, som bättre än en enskild förening kan bedöma, om missbruk kunna befaras och huru sådana skola förekommas.

Ändamålet med den föreslagna åtgärden att bereda inkomst åt en

Bih. till Riksd. Prot. 1905. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 6 Häft. (N:o 7.) 2

förening, som till hela svenska folkets framtida välfärd söker bekämpa en utbredd och tärande folksjukdom, är otvifvelaktigt beaktansvärdt, och utskottet finner i det intresse som allmänheten ådagalagt för de redan under slutet af förra året utsläppta välgörenhetsmärkena, ej mindre ett bevis för lämpligheten af än äfven en borgen för framgången af här omförmälda förslag.

Med anledning af hvad sålunda förekommit hemställer utskottet,

att Första Kammaren för sin del besluter, att Riksdagen i underdånig skrifvelse anhåller, att Kungl. Maj:t behagade medgifva:

dels att generalpoststyrelsen må låta tillverka särskilda frimärken af lämpliga valörer, hvilka märken utöfver postbefordringsafgift åsättas en efter förhållandena afpassad tilläggsafgift, att jämte de vanliga frankotecknen tilhandahållas den korresponderande allmänheten, och

dels att nämnda tilläggsafgift — efter afdrag af postverkets särskilda omkostnader för märkenas tillverkning och postala behandling samt skälig provision till tjänstemännen — öfverlämnas till svenska nationalföreningen mot tuberkulos, som må under den kontroll, Kungl. Maj:t behagar föreskrifva, använda de sålunda inflytande medlen för sitt allmännyttiga ändamål.

Stockholm den 4 april 1905.

På utskottets vägnar

GUST. TAMM.